

รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

The Effective Supervision Model for Teaching in the 21st Century Learning of Wat Thasatoi Municipal School, Muang District, Chiang Mai Province

ธัญญา ภูผาพิชญ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศ การสร้าง และตรวจสอบรูปแบบการนิเทศ รวมถึงการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ขั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน จำนวน 41 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย นักวิชาการด้านนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 3 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดสนทนากลุ่ม ส่วนการนำรูปแบบไปทดลองใช้ คือ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบบันทึกการประชุม และแบบบันทึกการสะท้อนคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติ ด้านระบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ด้านการดำเนินการนิเทศ และ ด้านการประเมินผลการการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ในส่วนของปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความต้องการด้านกระบวนการนิเทศ และด้านการนิเทศรูปแบบ “SPIDER Model” อยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วน ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบ และกระบวนการ SPIDER Model 4) วิธีดำเนินการ 5) ผลลัพธ์ 6) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ และคู่มือการใช้ ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ตอนที่ 3 รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผล ตอนที่ 4 กระบวนการใช้ ตอนที่ 5 การประเมินผล และภาคผนวก ส่วนผลการตรวจสอบรูปแบบ และคู่มือการใช้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผล พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด การสะท้อนผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า มีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม การติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำของครุนิเทศมีประสิทธิภาพ คู่มือการใช้รูปแบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน รวมถึงกระบวนการ SPIDER Model ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ/ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน/ การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

*รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the problems, the requirements of teacher's supervision, the constructions and the inspections of the effective supervision model and 2) study the result of the supervision model for teaching in the 21st century learning of Wat Thasatoi Municipal School, Muang District, Chiang Mai Province. The research procedures were taken in 3 groups included : 1) 2 administrators and 38 teachers of Wat Thasatoi Municipal School. 2) an educational supervisor, 2 school administrators, 5 academic committee members, 33 teachers and 10 successful academic supervisor and administrators. 3) 2 administrators and 38 teachers of the Wat Thasatoi Municipal School. The research instruments consisted of questionnaires, workshop group, group discussion, the satisfaction evaluation form, meeting record and the reflection recording form. The data were analyzed in term of frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research were as follow: the supervision and evaluation of supervision was in the high level. Regarding the problems of all aspects were at a medium level. The requirement of teacher's supervision model called the "SPIDER Model" was at a high level. And for the teaching management in the 21st century learning, it was in the highest level. The effective supervision model consists of 6 important parts as follows: 1) Principles 2) Objectives 3) Components and process of SPIDER Model 4) Method of operation 5) Results 6) Conditions of the model and the instruction manual which includes instruction manual explanations, part 1 Introduction, Part 2 Basic knowledge about the supervision, Part 3 Effective supervision model, Part 4 Process of the model and Part 5 Evaluation And the appendix. The result of the evaluation found that the accuracy, the appropriateness and the possibility were at the highest level. The result of using the effective supervision model found that the related persons were satisfied at the highest level. The reflection of the model experiment showed that it helped the teachers to have guidelines for teaching and learning and develop students to have learning skills based on 21st century learning skills. The Principles and objectives are appropriate. The monitoring and providing guidance of teachers are effective. The manual of the model is an important tool in the operation, including the SPIDER Model, which is an important process that affects the effectiveness of the supervision model of teaching and learning in the 21st century.

Keywords : supervision model/ effectiveness of teaching and learning/ teaching in the 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง หากประเทศใดมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์แล้ว ประเทศนั้น ก็จะเจริญก้าวหน้า มีความมั่งคั่งและมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและทางสังคม จึงขออัญเชิญ พระราโชวาทของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จ การศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันพุธที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ความตอนหนึ่งว่า "...ก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งได้แก่ เยาวชนของชาติเสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้..." ในขณะที่ Schuller (2000) ได้เสนอแนวคิดว่า ทักษะ ความรู้ และ

สมรรถนะของมนุษย์ คือปัจจัยที่กำหนดความมั่งคั่งขององค์การและชาติ สอดคล้องกับนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ Schultz (1971) กล่าวว่า รายได้จากการลงทุนมนุษย์เกี่ยวกับการศึกษา และการฝึกอบรมในสหรัฐอเมริกามากกว่าการลงทุนทางกายภาพ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ เพราะการศึกษานั้น มุ่งพัฒนาเด็ก และเยาวชน ที่เป็นอนาคตของชาติให้มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง ของสังคม สามารถปรับตัวให้อยู่รอดปลอดภัยในสภาพแวดล้อม และยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งนำพาตนเอง และประเทศชาติก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (2542) หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และมาตรา 39 กล่าวว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้น การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่างๆ ภารกิจทุกอย่างภายในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น ทั้งงานหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อ งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรเรียนการสอนให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ทันต่อความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ อยู่ตลอดเวลา (สุวิมล ว่องวานิช, 2557) ปัจจุบันโลกแห่งการศึกษามีความก้าวหน้า และพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว รูปแบบการเรียนรู้ จึงต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย (บริษัท จับบาย คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2561) โดยผู้เรียนจะต้องได้รับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทาย มองเห็นปัญหาเป็นโจทย์ ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแก้ไข ให้มีความสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 3R8C ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน ประกอบด้วย 1) Reading สามารถอ่านออก 2) (W) Riteing สามารถเขียนได้ 3) (A) Rithmatic มีทักษะในการคำนวณ ส่วน 8C คือ ทักษะต่างๆ ที่จำเป็น สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ได้ทุกวิชา ประกอบด้วย 1) Critical thinking and problem solving คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ 2) Creativity and innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 3) Cross-cultural understanding คือ ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรม และกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม 4) Collaboration teamwork and leadership คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ 5) Communication information and media literacy คือ มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ 6) Computing and IT literacy คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี 7) Career and learning skills คือ มีทักษะอาชีพและการเรียนรู้ 8) Compassion คือ มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย ทักษะทั้งหมดที่ได้กล่าวมาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่

21 เป็นอย่างมาก และมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ในสมัยก่อนทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2557)

ในส่วนของครู ผู้ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน จะต้องมุ่งมั่นในการจัด และพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ตามตามศักยภาพ ซึ่งจะต้องให้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และต้องมีการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ (concept) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ใหม่ ในช่วงหลายทศวรรษ ที่ผ่านมาการกำกับดูแลการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพถือเป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้คอยแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครู โดยผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการศึกษา บทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทของการนิเทศ ซึ่งการนิเทศนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่แต่ประการใด แต่ได้มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน บทบาทเดิม ๆ ของการนิเทศ คือ การติดตาม ตรวจสอบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงไร ต่อมาการนิเทศเพิ่มบทบาทในเรื่องของการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานคอยช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขส่วนที่บกพร่องเป็นต้น การนิเทศในปัจจุบัน เน้นความสำคัญของความพยายามร่วมกันจากผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดในขั้นตอนการนิเทศ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์ และครู ต้องใช้กระบวนการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติ และจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอน เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น การนิเทศจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาครู เพื่อเพิ่มคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานหลักของครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ อันเป็นประสิทธิผลของกระบวนการ

ในขณะที่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทสำคัญ และตระหนักถึงการใช้การนิเทศการสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง ตามบริบทที่เหมาะสม โดยผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา หรือจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งไม่อาจละเลยการปฏิบัติการนิเทศภายใน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งต่างก็รับรู้ปัญหาแจ่มชัด มีความคุ้นเคยกัน ย่อมแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทั้งยังกระทำได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็วกว่าการนิเทศภายนอก เป็นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของวิธีการนิเทศสมัยใหม่ที่ยึดหลักการทำงานร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญมากขึ้นเป็นทวีคูณ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทในฐานะศึกษานิเทศก์ประจำสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการจัดการเรียนการสอนจากบุคคลภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษา จะมีบทบาทเพียงเป็นผู้กระตุ้น สนับสนุนส่งเสริมและดำเนินการนิเทศ ซึ่งการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ในอนาคตควรเป็นการนิเทศที่ให้ผู้สอนสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จากสื่อ หรือ นวัตกรรมการนิเทศที่ทันสมัย หลากหลาย เป็นรูปธรรม ที่ครูสามารถเลือกใช้ตามความต้องการ หรือตรงกับปัญหาที่ตนเองพบอยู่เป็นประจำ

โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยในปีการศึกษา 2561 พบว่า ที่ผ่านมาการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีจุดที่ต้องพัฒนาหลายประเด็น เช่น ในสถานการณ์ทางการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ มักจะเป็นไปในลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูผู้สอนมากกว่าการช่วยเหลือแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน เนื่องจากรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นไปในลักษณะของการ

ประเมินการสอน หรือ ตรวจสอบผลการเรียนมากกว่าที่จะช่วยครูพัฒนา ส่งผลให้ครูขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะคิดว่าการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นการประเมินมากกว่าเป็นการช่วยเหลือ ดังนั้น เพื่อให้การนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด มีความเหมาะสมกับบริบท และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ที่ว่าสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่วัฒนธรรมล้านนา นำพาสู่อาเซียน ด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การนิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้การนิเทศการจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ SPIDER Model โดยใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นแนวทางในการดำเนินการ เพื่อให้ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร
2. ผลการสร้าง และตรวจสอบรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านประชากร ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศ ที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 33 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 41 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เพื่อการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างรูปแบบ และการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย

3.1 ประชากรที่เป็นผู้ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

3.2 ประชากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบประยุกต์ (Applied research) โดยใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นกระบวนการในการดำเนินการ แบ่งขั้นตอนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ โดยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้	ผลที่ได้รับ
1. ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการนิเทศฯ (Analysis : R1)	- ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน - รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน - ครูผู้สอน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน	- แบบสอบถาม - แบบบันทึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา	- สภาพ ปัญหา และความต้องการ ในการนิเทศฯ

ขั้นตอนการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้	ผลที่ได้รับ
2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศฯ (Design and Development : D1)			
2.1 การสร้างรูปแบบการนิเทศฯ	- ศึกษานิเทศก์ 1 คน - ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน - รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน - คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ 5 คน - ครูผู้สอน 33 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 41 คน	- แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) - แบบวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบ	- รูปแบบการนิเทศฯ ฉบับร่าง
2.2 การตรวจสอบรูปแบบการนิเทศฯ	- นักวิชาการด้านนิเทศการศึกษา 1 คน - ศึกษานิเทศก์ 4 คน - ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการนิเทศการศึกษา 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน	- การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) - แบบตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้	- รูปแบบการนิเทศฯ ฉบับทดลองใช้
3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ			
3.1 การทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้ (Implementation: R2 and Evaluation : D2)	ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน	- คู่มือการใช้ - แบบประเมินความพึงพอใจ	- ผลการประเมินความพึงพอใจ - ข้อคิดเห็น
3.2 การสะท้อนผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศฯ	ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 38 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน	- แบบบันทึกการประชุมนำเสนอผลการใช้ และผลการสะท้อนความคิด	- รายงานการวิจัยรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศฯ ฉบับสมบูรณ์

โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Rensis Likert (1967) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติจริง/มีปัญหา/มีความต้องการ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติจริง/มีปัญหา/มีความต้องการ ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติจริง/มีปัญหา/มีความต้องการ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติจริง/มีปัญหา/มีความต้องการ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติจริง/มีปัญหา/มีความต้องการ ในระดับน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผลของค่าเฉลี่ย (อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความต้องการ อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความต้องการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏ ดังนี้

1.1 สภาพ ปัญหา และความต้องการการการนิเทศ พบว่า สภาพการปฏิบัติ ด้านระบบการการนิเทศการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98, \sigma = 0.99$) ในส่วนของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.93, \sigma = 1.50$) ด้านการดำเนินการการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89, \sigma = 1.08$) ในส่วนของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.16, \sigma = 1.49$) ด้านการประเมินผลการการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04, \sigma = 1.09$) ในส่วนของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.18, \sigma = 1.53$) ในขณะที่ความต้องการด้านกระบวนการการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.69$) ด้านการนิเทศรูปแบบ “SPIDER Model” อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50, \sigma = 0.62$) ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53, \sigma = 0.67$)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ปรากฏดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562) พบว่า มีการยกเลิกระบบราชการบัญญัติบางมาตรา โดยในองค์รวมยังมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม ตลอดจนวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (2561) ที่มุ่งให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21

ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์เทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2558-2563 (2558) พบว่า มียุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการสร้าง และตรวจสอบรูปแบบการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.1 รูปแบบการการนิเทศที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วน ดังนี้

2.1.1 หลักการ

ใช้หลักการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน และบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงาน

2.1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ และประสิทธิผลที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

2.1.3 องค์ประกอบและกระบวนการ SPIDER Model ประกอบด้วย

1) การประเมินความต้องการ (Survey : S) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการการการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

2) การวางแผนการการนิเทศ (Plan : P) เป็นการวางแผนการการนิเทศ แผนการดำเนินการ เครื่องมือการการนิเทศ ร่วมกับคณะครูในการคัดกรองและจัดหมวดหมู่ครู ตามระดับความรู้ความสามารถ

3) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Inspire : I) เป็นการจัดกลุ่มครู เลือกรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับกลุ่มครู และสร้างแรงจูงใจ

4) การดำเนินการนิเทศ (Do : D) เป็นการพัฒนาครูให้มีทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียนในทุกวิชา

5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation: E) เป็นการประเมินผลระหว่างการนิเทศ และหลังการสิ้นสุดการนิเทศ โดยมุ่งเน้นผล ของการนิเทศการสอนของครูด้วยการกำกับติดตาม (Mentoring)

6) การสะท้อนคิด (Reflect : R) เป็นการสะท้อนคิดหลังการสิ้นสุดการนิเทศ เพื่อหาแนวทางปรับปรุง พัฒนาต่อไป

2.1.4 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การวางแผน (P) ต้องพิจารณาในประเด็นสำคัญ ได้แก่

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย การดำเนินงานให้ชัดเจน

1.2 การกำหนดวิธีการทำงาน/กลุ่มเป้าหมาย เพื่อบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1.3 สร้างความเข้าใจ ขอบข่าย อำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และจัดทำ

แผนหรือโครงการ

1.4 นำผลการศึกษา ข้อมูล จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน มาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ก่อน-หลัง

1.5 ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อจัดทำแผน หรือโครงการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การดำเนินงาน (D) เป็นการดำเนินการตามกระบวนการ วิธีการที่วางแผนไว้ ได้แก่

2.1 กำหนดวิธีการ และการลงมือปฏิบัติ โดยเก็บข้อมูลคุณลักษณะทางด้านคุณภาพตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้

2.2 คณะทำงานจัดประชุมครู โดยนำประเด็นปัญหา และความต้องการที่สำคัญจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มาพิจารณาแล้วสรุปงานสำคัญอะไรบ้าง

2.3 กำหนดแผนงาน หรือ การจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบาย และความต้องการของโรงเรียน โดยจะต้องพิจารณาตัดสินใจ กำหนด ตามลำดับความสำคัญของงาน และบันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (C) เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและการประเมินผลสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติไปแล้ว ได้แก่

3.1 ตรวจสอบว่างานที่ทำเป็นไปตามกระบวนการ และขั้นตอนที่กำหนดหรือไม่

3.2 ตรวจสอบคุณลักษณะทางด้านคุณภาพว่าตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยการทบทวนเป้าหมาย วัตถุประสงค์ งบประมาณ เวลา รวมถึงการประสานงานในด้านอื่น ๆ

ขั้นที่ 4 การปรับปรุง (A) เพื่อตรวจสอบสิ่งที่ได้ทำตามแผนว่ามีความผิดพลาด หรือข้อบกพร่องที่ต้องทำการแก้ไข และปรับปรุง อย่างไร ได้แก่

4.1 การแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา

4.2 การค้นหาสาเหตุ แล้วทำการป้องกัน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก

4.3 การหาแนวทางพัฒนารูปแบบ หรือ ปรับปรุงวิธีการทำงานนั้น ๆ โดยตรง

4.4 การจัดทำรายงานเพื่อใช้ในการศึกษาผลการดำเนินงานในการดำเนินการในครั้งต่อไป

2.1.5 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย

- 1) ประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21
- 2) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบ

2.1.6 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 กำหนดเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนา กระบวนการทำงาน ให้คำปรึกษา ครู บุคลากรในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.2 คู่มือการใช้ ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้คู่มือ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ตอนที่ 3 รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตอนที่ 4 กระบวนการใช้รูปแบบ ตอนที่ 5 การประเมินผลการใช้รูปแบบ และภาคผนวก

2.3 ผลการตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.54)

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

3.1 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปใช้ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ และคู่มือการใช้ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.59)

3.2 การสะท้อนผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบมีส่วน ช่วยให้ครูผู้สอน มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ตามทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม การติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำของครูนิเทศ มีประสิทธิภาพ คู่มือการใช้รูปแบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน รวมถึง องค์ประกอบ และกระบวนการ SPIDER Model ประกอบด้วย การประเมินความต้องการ (Survey : S) การวางแผนการนิเทศ (Plan : P) การดำเนินการนิเทศ (Do : D) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation : E) การสะท้อนคิด (Reflect : R) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผล 3 ได้ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบและกระบวนการ SPIDER Model 4) วิธีดำเนินการ 5) ผลลัพธ์ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับธีระ รุญเจริญ (2550) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมิน 6) เงื่อนไขของรูปแบบ ในขณะที่ Brown and Moberg (1980, pp. 16-17) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารที่แตกต่างออกไป คือต้องประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี 3) โครงสร้าง 4) กระบวนการบริหารจัดการ และ 5) การตัดสินใจสั่งการ

ซึ่งรูปแบบจะมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีถูกต้องนั้น อาจเป็นผลมาจากกระบวนการสร้างรูปแบบที่มีหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนที่เป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และการสร้างรูปแบบ รวมถึงใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยจัด ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ร่วมกับ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน ของ สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ และจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion :FGD) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้องของรูปแบบ และคู่มือการใช้ จึงได้รูปแบบที่มีความครอบคลุมเนื้อหา และมีลักษณะเฉพาะ เป็นรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21

2. การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21 โดยผู้เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบไปใช้ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ และคู่มือการใช้ อยู่ระดับมากที่สุด คล้ายกับศิลา สงอาจินต์ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง พบว่า มีผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ กรองทอง จิรเดชากุล (2550) กล่าวว่า การประเมินความพึงพอใจ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลของการดำเนินงาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า ได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด มีบทบาทความสำคัญในการให้ข้อมูลด้านความคืบหน้า เพื่อชี้ปัญหาและข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน โดยนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

3. การสะท้อนผลการทดลองใช้ พบว่า รูปแบบ มีส่วนในการพัฒนาให้ครูผู้สอน มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม การติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำของครูนิเทศ มีประสิทธิภาพ คู่มือการใช้รูปแบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานตามขั้นตอนการนิเทศ รวมถึง องค์ประกอบ และกระบวนการ SPIDER Model ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21 สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่ส่งเสริมคุณภาพของการจัดเรียน การสอน และช่วยให้การดำเนินกิจกรรมไปสู่ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ที่มีเป้าหมายหลักคือ คุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยต้องดำเนินการตามหลักการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ 1) ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตามขั้นตอน 2) การนิเทศภายในจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนาครู และสถานศึกษา 3) เป้าหมายสำคัญ คือ การส่งเสริม การสนับสนุน และช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนอัญชลี เจริญจง (2550, หน้า 37) ได้สรุปหลักการนิเทศการสอน ว่าหมายถึง แนวทางในการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้ครูผู้สอนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอน ผ่านการแนะนำ สะท้อนคิดจากบุคคลอื่น ให้ครูมีความรู้ ความสามารถ เกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. การนำรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะต๋อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารโรงเรียน ควรเป็นผู้นำในการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามสภาพ

จริงที่ปรากฏ โดยปราศจากอคติในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

2. ควรศึกษาและดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทุกขั้นตอน โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบและกระบวนการ SPIDER Model 4) วิธีดำเนินการ 5) ผลลัพธ์ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ประสบผลสำเร็จ

3. ควรนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ไปประกอบการใช้ ตามแนวทางการดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยโดยให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามกระบวนการ SPIDER Model และวิธีดำเนินการ ทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

2. ควรมีวิจัยเชิงเปรียบเทียบ และพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 กับโรงเรียนสังกัดเทศบาล หรือ โรงเรียนสังกัดอื่นในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

3. ควรพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในโครงการอื่นๆ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติตามบริบทอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธารอักษร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง. (พ.ศ. 2560-2579)*. ฉบับสรุป.

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.พ.ศ.2562 (ฉบับที่ 4)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เทศบาลนครเชียงใหม่. (2558). *แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2558-2563)*. เชียงใหม่ :

เทศบาลนครเชียงใหม่.

ธีระ ฤกษ์เจริญ. (2550). *รูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบ*. การบรรยายรายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี วันที่ 19 พฤษภาคม 2550.

บริษัท จับจ่าย คอร์ปอเรชั่น จำกัด. (2561). *บทความ/นักเรียนยุคใหม่_กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก

https://www.jabjai.school/บทความ/นักเรียนยุคใหม่_กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่21.html

บุญชม ศรีสะอาด (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21st*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิลา สงอาจันต์. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตาม*

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครต้ง. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์

ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2557). *รูปแบบการสอนยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี เจริญธง. (2550). *การจัดทำคู่มือการนิเทศการสอนของโรงเรียนบ้านโป่งนก จังหวัดเชียงราย*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Brown, W. B., & Moberg, D. J. (1980). *Organization theory and management: A macro approach*. New York: John Wiley & Sons.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In *Reading in Fishbein*. M (Ed.). Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Schuller, T. (2000). *The Complementary Roles of Human and Social Capital*. Retrieved from [http://www.oecd.org/dataoecd/5/48/1825424 .pdf](http://www.oecd.org/dataoecd/5/48/1825424.pdf)
- Schultz, T. W. (1971). *Investment in Human Capital*. New York: Free Press.